

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (desmitā palāta)

2015. gada 22. oktobrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Publiskie iepirkumi — Direktīva 2004/18/EK — Pamatojums izslēgšanai no dalības iepirkumā — Līgums, kurš nepārsniedz šīs direktīvas piemērošanai paredzēto robežvērtību — LESD pamatnoteikumi — Paziņojums par piekrišanu likumības nolīgumam saistībā ar noziedzīgu darbību apkarošanu — Izslēgšana šāda paziņojuma neiesniegšanas gadījumā — Pieļaujamība — Samērīgums

Lieta C-425/14

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Consiglio di Giustizia amministrativa per la Regione Siciliana* (Sicīlijas reģiona valsts administratīvās tiesvedības padome, Itālija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2014. gada 9. jūlijā un kas Tiesā reģistrēts 2014. gada 17. septembrī, tiesvedībā

Impresa Edilux Srl, pagaidu kopuzņēmuma pilnvarnieks,

Società Italiana Costruzioni e Forniture Srl (SICEF)

pret

Assessorato Beni Culturali e Identità Siciliana – Servizio Soprintendenza Provincia di Trapani,

Assessorato ai Beni Culturali e dell'Identità Siciliana,

UREGA – Sezione provinciale di Trapani,

Assessorato delle Infrastrutture e della Mobilità della Regione Siciliana,

piedaloties

Icogen Srl.

TIESA (desmitā palāta)

šādā sastāvā: astotās palātas priekšsēdētājs D. Švābi [*D. Šváby*], kurš pilda desmitās palātas priekšsēdētāja pienākumus, tiesneši E. Juhāss [*E. Juhász*] un K. Vajda [*C. Vajda*] (referents),

ģenerālvokāts P. Kruss Viljalons [*P. Cruz Villalón*],

sekretārs A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

* Tiesvedības valoda – itāļu.

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *Impresa Edilux Srl*, pagaidu kopuzņēmuma pilnvarnieka, un *Società Italiana Costruzioni e Forniture Srl (SICEF)* vārdā – *F. Lattanzi* un *S. Iacuzzo*, *avvocati*,
- *Icogen Srl* vārdā – *C. Giurdanella*, *avvocato*,
- Itālijas valdības vārdā – *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *S. Varone*, *avvocato dello Stato*,
- Eiropas Komisijas vārdā – *D. Recchia* un *A. Tokár*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerālvokāta uzklaušīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerālvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt 45. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīvā 2004/18/EK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru (OV L 134, 114. lpp.), ko groza ar Komisijas 2011. gada 30. novembra Regulu (ES) Nr. 1251/2011 (OV L 319, 43. lpp.; turpmāk tekstā – “Direktīva 2004/18”).
- 2 Šis lūgums ir ticis iesniegts tiesvedībā starp *Impresa Edilux Srl* (turpmāk tekstā – “*Edilux*”), pagaidu kopuzņēmuma, kurš izveidots starp to un *Società Italiana Costruzioni e Forniture Srl (SICEF)*, pilnvarnieku, kā arī šo pēdējo minēto uzņēmumu un *Assessorato Beni Culturali e Identità Siciliana – Servizio Soprintendenza Provincia di Trapani* (Sicīlijas Kultūras un vides mantojuma direktorāts, Trapani provinces komiteja), *Assessorato ai Beni Culturali e dell’Identità Siciliana* (Sicīlijas Kultūras un vides mantojuma direktorāts), *UREGA – Sezione provinciale di Trapani* (*UREGA*, Trapani provinces nodaļa) un *Assessorato delle Infrastrutture e della Mobilità della Regione Siciliana* (Sicīlijas reģiona Infrastruktūru un mobilitātes direktorāts) (turpmāk tekstā kopā – “līgumslēdzēja iestāde pamatlietā”) par to, ka pēdējās minētās ir izslēgušas *Edilux* un *SICEF* no dalības publiskā iepirkuma procedūrā, jo tās kopā ar savu piedāvājumu nav iesniegušas paziņojumu par piekrišanu likumības nolīgumos iekļautajiem noteikumiem.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Direktīvas 2004/18 2. pantā ir noteikts:
“Līgumslēdzējas iestādes pret visiem komersantiem izturas vienādi un nediskriminējoši un rīkojas pārredzami.”
- 4 Atbilstoši šīs direktīvas 7. panta c) punktam tā attiecas uz būvdarbu publiskā iepirkuma līgumiem, kuru vērtība bez pievienotās vērtības nodokļa ir vismaz EUR 5 000 000.

5 Minētās direktīvas 45. panta “Kandidāta vai pretendenta personiskie dati” 1. un 2. punktā ir paredzēts:

“1. Valsts līguma dalībnieks nedrīkst būt tāds kandidāts vai pretendents, kas ar līgumslēdzējai iestādei zināmu galīgu spriedumu ir notiesāts viena vai vairāku turpmāk uzskaitīto iemeslu dēļ:

- a) līdzdalība kriminālā organizācijā [..]
- b) korupcija, [..]
- c) krāpšana [..]
- d) nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana [..].

Šā punkta īstenošanas nosacījumus dalībvalstis paredz saskaņā ar katras valsts tiesību aktiem un ievērojot Kopienu tiesības.

Tās var atkāpties no pirmajā daļā minētās prasības sevišķi svarīgu vispārēju interešu labā.

[..]

2. Dalību līgumā var atteikt tādām komersantam, kas:

- a) ir bankrotējis vai tiek likvidēts vai kam tiesa iecēlusi administratoru, vai kas ir noslēdzis mierizlīgumu ar kreditoriem, vai kas ir pārtraucis uzņēmējdarbību vai atrodas līdzīgā stāvoklī, kurš izriet no atbilstošas procedūras saskaņā ar valsts normatīvajiem aktiem;
- b) ir tiesas procesa subjekts lietā par bankrota atzīšanu vai par piespiedu likvidāciju vai administratora iecelšanu, vai par mierizlīgumu ar kreditoriem vai ir cita līdzvērtīga tiesas procesa subjekts saskaņā ar valsts normatīvajiem aktiem;
- c) ir notiesāts ar lēmumu, kam ir *res iudicata* spēks saskaņā ar tās valsts tiesību normām, kurā šis komersants izdarījis profesionālās ētikas pārkāpumu;
- d) ir vainīgs smagā profesionālās ētikas pārkāpumā, kurš apstiprinājies jebkādā veidā, ko līgumslēdzēja iestādes var pierādīt;
- e) nav izpildījis saistības attiecībā uz sociālās apdrošināšanas iemaksām saskaņā ar tās valsts tiesību normām, kurā šis komersants ir reģistrēts vai kurā atrodas līgumslēdzēja iestāde;
- f) nav izpildījis saistības attiecībā uz nodokļu nomaksu saskaņā ar tās valsts tiesību normām, kurā šis komersants ir reģistrēts vai kurā atrodas līgumslēdzēja iestāde;
- g) ir vainīgs nopietnā tādas sniegtās informācijas sagrozišanā, kas prasīta saskaņā ar šo iedaļu, vai nav sniedzis šādu informāciju.

Šā punkta īstenošanas nosacījumus dalībvalstis paredz saskaņā ar katras konkrētās valsts tiesību aktiem un ievērojot Kopienu tiesības.”

Itālijas tiesības

- 6 2006. gada 12. aprīļa Lēģislatīvā dekrēta Nr. 163 par būvdarbu, pakalpojumu un piegāžu publiskā iepirkuma līgumu kodeksa izveidi atbilstoši Direktīvām 2004/17/EK un 2004/18/EK (*decreto legislativo n. 163 – Codice dei contratti pubblici relativi a lavori, servizi e forniture in attuazione delle direttive 2004/17/CE e 2004/18/CE*; 2006. gada 2. maija *GURI* Nr. 100 kārtējais pielikums) 46. panta 1.a punktā ir noteikts:

“Līgumslēdzēja iestāde [no iepirkuma procedūras] izslēdz pretendētus vai konkurentus tad, ja nav izpildītas šī kodeksa prasības, spēkā esošais tiesiskais regulējums un citi tiesību akti, kā arī gadījumos, ja pastāv būtiskas neskaidrības par piedāvājuma saturu vai avotu parakstu vai citu būtisku elementu neesamības dēļ, vai tad, ja piedāvājuma/pieteikuma lietas materiāli nav pilnīgi, vai arī ja ir pieļauti citi pārkāpumi saistībā ar zīmogiem uz lietas materiāliem, ar kuriem konkrētos apstākļos tiek pierādīts, ka ir pārkāpts piedāvājumu konfidencialitātes princips; nedz paziņojumā par līgumu, nedz vēstulēs ar uzaicinājumu iesniegt piedāvājumu nedrīkst ietvert prasības ar papildu saturu, kuras būtu jāpilda, lai notiktu izslēgšana. Katrā ziņā šādas prasības nav spēkā.”

- 7 Saskaņā ar 2012. gada 6. novembra Likuma Nr. 190 par noteikumiem korupcijas un prettiesiskas rīcības valsts pārvaldē novēršanu un apkarošanu (*legge n° 190, disposizioni per la prevenzione e la repressione della corruzione e dell’illegalità nella pubblica amministrazione*; 2012. gada 13. novembra *GURI* Nr. 265; turpmāk tekstā – “Likums Nr. 190/2012”) 1. panta 17. punktu:

“Līgumslēdzējas iestādes paziņojumos par līgumu, uzaicinājumos uz konkursu vai uzaicinājuma vēstulēs var norādīt, ka likumības nolīgumos vai integritātes paktos paredzēto noteikumu pilnīga vai daļēja neievērošana ir pamats izslēgšanai no dalības konkursa procedūrā.”

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 8 *Edilux* un *SICEF* ir attiecīgi pagaidu kopuzņēmuma galvenais pilnvarnieks un pilnvarotājs. 2013. gada 20. maijā līgumslēdzējas iestāde pamatlietā tiem piešķīra būvdarbu publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesības ar aplēsto vērtību EUR 2 271 735 apmērā attiecībā uz grieķu tempļu Sicīlijā restaurāciju.
- 9 Pēc sūdzības, kuru bija iesniedzis *Icogen Srl* – uzņēmums, kurš līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras noslēgumā tika ierindots kā otrais, līgumslēdzēja iestāde pamatlietā 2013. gada 18. jūnijā atcēla lēmumu par attiecīgā līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu *Edilux* un *SICEF* un šī līguma slēgšanas tiesības galīgi piešķīra *Icogen Srl*.
- 10 Līgumslēdzēja iestāde pamatlietā šo atcelšanu un līdz ar to *Edilux* un *SICEF* izslēgšanu no iepirkuma procedūras pamatoja ar to, ka kopā ar to piedāvājumu nav ticis iesniegts paziņojums par piekrišanu likumības nolīgumā iekļautajiem noteikumiem, kurš bija jāiesniedz saskaņā ar minētā līguma specifikāciju 6. pielikumu. Šo specifikāciju sadaļā “Brīdinājums” tika norādīts, ka šis paziņojums ir būtisks dokuments, kurš ir jāiesniedz, citādi notiek izslēgšana.
- 11 Minētajā paziņojumā, kura kopija ir starp Tiesā iesniegtajiem lietas materiāliem, ir noteikts:

“[Konkursa dalībnieks] līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas gadījumā tieši apņemas:

- a. informēt [..] līgumslēdzēju iestādi [..] par būvdarbu progresa stāvokli, apakšuzņēmumu līgumu un atvasināto līgumu priekšmetu, apmēru un līgumslēdzējiem, [..] kā arī līgumslēdzēju atlases kārtību [..];

- b. darīt zināmu līgumslēdzējai iestādei jebkuru traucējumu, pretlikumību vai izkropļošanas mēģinājumu, ko iepirkuma procedūrā un/vai līguma izpildē ir novērojusi jebkura ieinteresētā persona, jebkurš pārstāvis vai jebkura persona, kura var ietekmēt lēmumu pieņemšanu attiecībā uz konkrētā līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu;
- c. sadarboties ar policiju, atmaskojot jebkuru noziedzīgas izspiešanas, iebaidīšanas vai ietekmes mēģinājumu [..];
- d. iekļaut tādus pašus noteikumus apakšuzņēmumu līgumos [..] un apzināties, ka pretējā gadījumā netiks piešķirtas iespējamās atļaujas;

Tieši un svinīgi paziņo:

- e. ka (tiesiski un/vai faktiski) tas nav kontroles vai kopuzņēmuma attiecībās ar citiem konkurentiem un ka nav noslēdzis un nenslēgs nolīgumu ar pārējiem iepirkuma procedūras dalībniekiem;
 - f. ka apakšuzņēmumu darbu veikšanai netiks nodots neviens uzdevums citiem uzņēmumiem, kuri piedalās iepirkuma procedūrā [..], un ka tas apzinās, ka pretējā gadījumā šie apakšuzņēmumu līgumi netiks atļauti;
 - g. ka piedāvājumā ir ievēroti nopietnības, integritātes, neatkarīguma un konfidencialitātes principi un ka tas apņemas ievērot godīguma, pārskatāmības un integritātes principus; un ka ar citiem iepirkuma procedūras dalībniekiem tas nav noslēdzis vai nenslēgs nevienu nolīgumu, ar kuru tiek ierobežota vai nepieļauta konkurence;
 - h. ka līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas gadījumā tas apņemas darīt zināmu līgumslēdzējai iestādei jebkuru traucējumu, pretlikumību vai izkropļošanas mēģinājumu, ko iepirkuma procedūrā un/vai līguma izpildē ir novērojusi jebkura ieinteresētā persona, jebkurš pārstāvis vai jebkura persona, kura var ietekmēt lēmumu pieņemšanu attiecībā uz konkrētā līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu;
 - i. ka tas apņemas sadarboties ar policiju, atmaskojot jebkuru noziedzīgas izspiešanas, iebaidīšanas vai ietekmes mēģinājumu [..];
 - j. ka tas apņemas iekļaut tādus pašus noteikumus apakšuzņēmumu līgumos [..] un apzināties, ka pretējā gadījumā netiks piešķirtas iespējamās atļaujas;
 - k. [..] apzināties, ka iepriekš minētie paziņojumi un pienākumi ir nosacījumi, kuri ir jāizpilda, lai varētu piedalīties iepirkumā, proti, ja līgumslēdzēja iestāde līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā, pamatojoties uz nopietnām norādēm, konstatē faktiska kopuzņēmuma esamību, uzņēmums tiks izslēgts.”
- 12 Tā kā *Tribunale amministrativo regionale per la Sicilia* (Reģionālā administratīvā tiesa, Sicīlija) noraidīja *Edilux* un *SICEF* celto prasību par līgumslēdzējas iestādes pamatlietā 2013. gada 18. jūnija lēmumu, šie uzņēmumi iesniedza apelācijas sūdzību *Consiglio di Giustizia amministrativa per la Regione Siciliana* (Sicīlijas reģiona valsts administratīvās tiesvedības padome).
- 13 Iesniedzējtiesa skaidro, ka likumības nolīgumu ieviešanas Itālijas tiesību sistēmā mērķis ir nepieļaut un cīnīties pret organizētas noziedzības, kura ir labi nostiprinājusies atsevišķos Itālijas dienvidu reģionos, iefiltrēšanās kaitniecisko fenomenu, it īpaši publisko iepirkumu jomā. Šie nolīgumi arī esot būtiski, lai aizsargātu konkurences un pārskatāmības pamatprincipus, kuri ir pamatā Itālijas un Eiropas Savienības tiesiskajam regulējumam publisko iepirkumu jomā.

- 14 Minētā tiesa uzskata, ka Likuma Nr. 190/2012 1. panta 17. punkts nozīmē, ka līgumslēdzējas iestādes var prasīt, lai piekrišana šādiem nolīgumiem, kura ir nepieciešama, lai šo nolīgumu noteikumi būtu saistoši, tiek izteikta iepriekš, pretējā gadījumā notiek izslēgšana [no publiskā iepirkuma procedūras]. Ja vienīgi par šo noteikumu neievērošanu līguma izpildes posmā tiktu piespriesti sodi, aizsardzības un iebiedēšanas līmeņa maksimāli paredzētais gribētais un deklarētais efekts būtu iznīcināts. Turklāt šāds izslēgšanas iemesls esot likumīgs saskaņā ar Lēģislatīvā dekrēta Nr. 163 46. panta 1.a punktu, kurā ir paredzēta izslēgšana no iepirkuma procedūras, pamatojoties uz spēkā esošajām tiesību normām, tostarp minēto Likuma Nr. 190/2012 normu.
- 15 Tomēr iesniedzējtiesai ir šaubas par šāda izslēgšanas noteikuma saderību ar Savienības tiesībām. Šajā ziņā iesniedzējtiesa norāda, ka Direktīvas 2004/18 45. pantā, kura 1. punkta pirmajā daļā un 2. punkta pirmajā daļā ir paredzēts izsmelošs izslēgšanas iemeslu saraksts, nav ietverta līdzīga norma. Tā tomēr uzskata, ka Likuma Nr. 190/2012 1. panta 17. punkts varētu būt saderīgs ar šīs direktīvas 45. panta 1. punkta trešo daļu, kurā, tāsprāt, ir paredzēta izsmelošā atkāpe no izslēgšanas iemesliem tādu sevišķi svarīgu vispārēju interešu labā kā tās, kuras ir saistītas ar sabiedrisko kārtību un noziegumu novēršanu.
- 16 Iesniedzējtiesa piebilst, ka, pat ja strīdīgā būvdarbu publiskā iepirkuma līguma vērtība ir mazāka par attiecīgo Direktīvas 2004/18 piemērošanai paredzēto robežvērtību, Savienības tiesību principi tomēr ir piemērojami. Šajā ziņā tā norāda, ka šim līgumam ir zināmas pārrobežu intereses, jo īpašā tiesiskā regulējuma noteikumi par procedūru saistībā ar minēto līgumu attiecas uz tādu uzņēmumu dalību, kuri nav dibināti Itālijā.
- 17 Šādos apstākļos *Consiglio di giustizia amministrativa per la Regione Siciliana* (Sicīlijas reģiona valsts administratīvās tiesvedības padome) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai Savienības tiesības, it īpaši Direktīvas 2004/18 45. pants, nepieļauj tādu tiesību normu kā Likuma Nr. 190/2012 1. panta 17. punkts, kurā līgumslēdzējām iestādēm par likumīgu pamatu uzņēmuma izslēgšanai no publiskā iepirkuma procedūras tiek atļauts uzskatīt to, ka šis uzņēmums [...] nav piekritis vai nav iesniedzis dokumentāru pierādījumu par piekrišanu saistībām, kas ir izklāstītas “likumības nolīgumos” un, vispārīgāk, nolīgumos starp līgumslēdzējām iestādēm un pretendentiem uzņēmumiem, kuri ir paredzēti, lai novērstu organizētās noziedzības iefiltrēšanos publisko iepirkumu nozarē?
- 2) Vai saskaņā ar Direktīvas 2004/18 45. pantu tādi dalībvalsts paredzētie tiesību akti, kuros ir paredzētas pirmajā jautājumā aprakstītās tiesības izslēgt no iepirkuma procedūras, var tikt uzskatīti par atkāpi no principa, atbilstoši kuram izslēgšanas pamati ir izsmelošī, ko attaisno primārā nepieciešamība apkarot organizētās noziedzības mēģinājumus iefiltrēties publiskā iepirkuma procedūrās?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Ievada apsvērumi

- 18 Iesniedzējtiesas uzdotie prejudiciālie jautājumi ir saistīti ar Direktīvas 2004/18 45. panta interpretāciju. Tomēr iesniedzējtiesa savā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu konstatē, ka pamatlietā apspriestajam būvdarbu publiskā iepirkuma līgumam ir mazāka vērtība par attiecīgo šīs direktīvas piemērošanai paredzēto robežvērtību, proti, to, kas ir noteikta tās 7. panta c) punktā.
- 19 Jāatgādina, ka Savienības direktīvās par publiskā iepirkuma procedūru koordinēšanu paredzētās īpašās stingrās procedūras ir piemērojamas vienīgi līgumiem, kuru vērtība pārsniedz katrā no šīm direktīvām skaidri paredzēto robežvērtību. Tādējādi minētajās direktīvās paredzētie noteikumi nav piemērojami

līgumiem, kuru vērtība nesasniedz tajās noteikto robežvērtību (skat. spriedumu *Enterprise Focused Solutions*, C-278/14, EU:C:2015:228, 15. punkts un tajā minētā judikatūra). Līdz ar to Direktīvas 2004/18 45. pants nav piemērojams pamatlietā.

- 20 Tomēr no Tiesas pastāvīgas judikatūras izriet, ka tas, ka iesniedzējtiesa prejudiciālo jautājumu ir formulējusi, atsaucoties uz dažām Savienības tiesību normām un tikai, neliedz Tiesai sniegt šai tiesai visus interpretācijas elementus, kas tai var būt noderīgi, izspriežot izskatāmo lietu, neatkarīgi no tā, vai šī tiesa savu jautājumu formulējumā uz tiem atsaukusies. Šajā ziņā Tiesai no visas valsts tiesas iesniegtās informācijas un tostarp no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatojuma ir tiesības izdalīt tos Savienības tiesību elementus, kuriem ir nepieciešama interpretācija, ņemot vērā strīda priekšmetu (it īpaši skat. spriedumu *Ville d'Ottignies-Louvain-la-Neuve* u.c., C-225/13, EU:C:2014:245, 30. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 21 Atbilstoši arī pastāvīgai judikatūrai attiecībā uz iepirkumiem, uz kuriem, ņemot vērā to vērtību, neattiecas Savienības direktīvu par publiskā iepirkuma procedūru koordinēšanu piemērošanas joma, tomēr ir jāpiemēro LESD pamatnoteikumi un vispārējie principi, it īpaši vienlīdzīgas attieksmes un nediskriminācijas pilsonības dēļ principi, kā arī no tiem izrietošais pārskatāmības pienākums, ja vien šiem līgumiem ir zināmas pārrobežu intereses, ņemot vērā konkrētus objektīvus kritērijus (šajā ziņā skat. spriedumu *Enterprise Focused Solutions*, C-278/14, EU:C:2015:228, 16. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 22 Šajā ziņā iesniedzējtiesa pieļauj tajā izskatāmajā lietā piemērot Savienības tiesību principus un šajā kontekstā konstatē, ka pastāv zināmas pārrobežu intereses, jo īpašā tiesiskā regulējuma normas par procedūru saistībā ar līgumu, kurš ir šīs tiesvedības priekšmets, attiecas uz tādu uzņēmumu dalību, kuri nav dibināti Itālijā.
- 23 Šajos apstākļos ir jāuzskata, ka pirmais jautājums ir saistīts ar šī sprieduma 21. punktā minēto Līguma pamatnoteikumu un vispārējo principu interpretāciju.
- 24 Savukārt uz otro jautājumu nav jāatbild. Kā izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatojuma, šis jautājums attiecas īpaši uz Direktīvas 2004/18 45. panta 1. punkta trešo daļu, kurā sevišķi svarīgu vispārēju interešu labā ir paredzēta atkāpe no šī paša punkta pirmajā daļā noteiktās prasības līgumslēdzējai iestādei izslēgt no dalības publiskajā iepirkumā jebkuru kandidātu vai pretendentu, kas ar galīgu spriedumu ir notiesāts viena vai vairāku šajā tiesību normā uzskaitīto iemeslu dēļ.

Par pirmo jautājumu

- 25 Pirmais jautājums līdz ar to ir jāsaprot kā tāds, kas būtībā ir par to, vai Līguma pamatnoteikumi un vispārējie principi, it īpaši vienlīdzīgas attieksmes un nediskriminācijas principi, kā arī no tiem izrietošais pārskatāmības pienākums, ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem netiek pieļauta tāda valsts tiesību norma, saskaņā ar kuru līgumslēdzēja iestāde var paredzēt, ka kandidāts vai pretendents tiek izslēgts no publiskā iepirkuma procedūras, jo kopā ar savu piedāvājumu nav iesniedzis rakstveida piekrišanu saistībām un paziņojumiem, kuri ietverti tādā likumības nolīgumā kā pamatlietā, kura mērķis ir cīnīties pret organizētās noziedzības iefiltrēšanos publisko iepirkumu nozarē.
- 26 Tiesa jau ir lēmusi, ka dalībvalstīm ir jāatzīst zināma rīcības brīvība, nosakot pasākumus, kuru mērķis ir nodrošināt vienlīdzīgas attieksmes principa un pārskatāmības pienākuma ievērošanu, kas jāievēro līgumslēdzējām iestādēm jebkurā publiskā iepirkuma procedūrā. Katra dalībvalsts, ņemot vērā valstij raksturīgos vēsturiskos, juridiskos, ekonomikas vai sociālos apsvērumus, pati spēj vislabāk noteikt situācijas, kurās varētu rasties rīcība, kas rada atkāpes no šī principa un šī pienākuma ievērošanas (šajā ziņā skat. spriedumu *Serrantoni* un *Consorzio stabile edili*, C-376/08, EU:C:2009:808, 31. un 32. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

- 27 Iesniedzējtiesa uzskata, ka tāda likumības nolīguma kā pamatlietā apspriestais mērķis ir nepieļaut un cīnīties pret organizētas noziedzības, kura ir labi nostiprinājusies atsevišķos Itālijas dienvidu reģionos, iefiltrēšanās fenomenu, it īpaši publisko iepirkumu jomā. Tā mērķis ir arī aizsargāt konkurences un pārskatāmības principus, kuri ir pamatā Itālijas un Eiropas Savienības tiesiskajam regulējumam publisko iepirkumu jomā.
- 28 Jākonstatē, ka, nepieļaujot noziedzīgu darbību un konkurences izkropļošanu publisko iepirkumu jomā, tāds pasākums kā pienākums izteikt piekrišanu šāda veida likumības nolīgumam izskatās esam tāds, kurš pastiprina vienlīdzīgu attieksmi un pārskatāmību iepirkumos. Turklāt, ciktāl šis pienākums ir uzlikts jebkuram kandidātam vai pretendētam bez izšķirības, tas nav pretrunā nediskriminācijas principam.
- 29 Tomēr saskaņā ar samērīguma principu, kurš ir Savienības tiesību vispārējs princips, šāds pasākums nedrīkst pārsniegt to, kas vajadzīgs, lai sasniegtu šo mērķi (šajā ziņā skat. spriedumu *Serrantoni un Consorzio stabile edili*, C-376/08, EU:C:2009:808, 33. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 30 Šajā ziņā, pirmkārt, ir jānoraida *Edilux* un *SICEF* arguments par to, ka piekrišanas atsevišķām saistībām izteikšana nav efektīvs līdzeklis, lai cīnītos pret organizētas noziedzības iefiltrēšanos, jo tas, vai šīs saistības ir tikušas ievērotas, var tikt pārbaudīts vienīgi pēc attiecīgā līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas.
- 31 Iesniedzējtiesa precīzē, ka, lai likumības nolīguma noteikumi būtu saistoši, attiecībā uz tiem vispirms ir jāizsaka piekrišana, kas ir nosacījums pielaišanai iepirkuma procedūrā, un ka, ja vienīgi par šo noteikumu neievērošanu līguma izpildes posmā tiktu piespriesti sodi, aizsardzības un iebiedēšanas līmeņa maksimāli paredzētais gribētais un deklarētais efekts būtu iznīcināts. Šajos apstākļos, ņemot vērā šī sprieduma 26. punktā atzīto un atgādināto dalībvalstu rīcības brīvību, nevar tikt uzskatīts, ka pienākums paziņot piekrišanu likumības nolīgumā ietvertajām saistībām no dalības iepirkumā līguma slēgšanas tiesību piešķiršanai sākuma pārsniedz to, kas ir vajadzīgs, lai sasniegtu cerētos mērķus.
- 32 Otrkārt, attiecībā uz pamatlietā apspriestā likumības nolīguma saturu saistības, kuras ir jāuzņemas kandidātiem vai pretendentiem saskaņā ar tā a)–d) punktu, būtībā ir tādas, ka ir jānorāda būvdarbu progresa stāvoklis, apakšuzņēmumu līgumu un atvasināto līgumu mērķis, apmērs un līgumslēdzēji, kā arī līgumslēdzēju atlases kārtība, ir jādara zināms jebkurš traucējums, pretlikumību vai izkropļošanas mēģinājums iepirkuma procedūras norisē vai līguma izpildē, ir jāsadarbojas ar policiju, atmaskojot jebkuru noziedzīgas izspiešanas, iebaidīšanas vai ietekmes mēģinājumu, kā arī ir jāiekļauj tādi paši noteikumi apakšuzņēmumu līgumos. Šīs saistības saskan ar šī nolīguma h)–j) punktā ietvertajiem paziņojumiem.
- 33 Attiecībā uz tādu paziņojumu kā pamatlietā apspriestā likumības nolīguma g) punktā minētais, saskaņā ar kuru dalībnieks paziņo, ka nav slēdzis un neslēgs nevienu nolīgumu ar citiem iepirkuma procedūras dalībniekiem, kas ierobežo vai nepieļauj konkurenci, šī paziņojuma mērķis ir vienīgi aizsargāt konkurences un pārskatāmības principus publiskā iepirkuma procedūrās.
- 34 Šādas saistības un paziņojumi attiecas uz kandidāta vai pretendenta godprātīgo rīcību pret līgumslēdzēju iestādi pamatlietā un attiecībā uz sadarbību ar kārtības spēkiem. Līdz ar to tie nepārsniedz to, kas ir vajadzīgs, lai cīnītos pret organizētās noziedzības iefiltrēšanos publiskā iepirkuma nozarē.
- 35 Tomēr pamatlietā apspriestā likumības nolīguma e) punktā ir ietverts paziņojums par to, ka dalībnieks nav kontroles vai kopuzņēmuma attiecībās ar citiem konkurentiem.
- 36 Kā savos rakstveida apsvērumos ir norādījusi Eiropas Komisija, no Tiesas judikatūras izriet, ka tādu kandidātu vai pretendentu automātiska izslēgšana, kuriem ir šādas attiecības ar citiem kandidātiem vai pretendentiem, pārsniedz to, kas ir vajadzīgs, lai novērstu koluzīvas darbības un tādējādi lai nodrošinātu

vienlīdzīgas attieksmes principa un pārskatāmības pienākuma izpildes piemērošanu. Šāda automātiska izslēgšana ir neatspēkojama prezumpcija par savstarpēju ietekmi gadījumos, kad uzņēmumi, kuriem ir kontroles vai kopuzņēmuma attiecības, tajā pašā līgumā ir iesnieguši attiecīgos piedāvājumus. Ar šādu izslēgšanu tādējādi šiem kandidātiem vai pretendentiem nepastāv iespēja pierādīt to piedāvājumu neatkarīgumu un līdz ar to tā ir pretrunā Savienības interesei, lai tiktu nodrošināta pēc iespējas lielāka pretendentu dalība iepirkumā (šajā ziņā skat. spriedumus *Assitur*, C-538/07, EU:C:2009:317, 28.–30. punkts, kā arī *Serrantoni* un *Consorzio stabile edili*, C-376/08, EU:C:2009:808, 39. un 40. punkts).

- 37 Minētajā e) punktā ir iekļauts arī paziņojums par to, ka dalībnieks nav noslēdzis un nenošlēgs nolīgumus ar citiem iepirkuma procedūras dalībniekiem. Izslēdzot šādi jebkuru nolīgumu starp dalībniekiem, tostarp nolīgumus, kuri neierobežo konkurenci, šāds paziņojums pārsniedz to, kas ir vajadzīgs, lai nodrošinātu konkurences principu publiskā iepirkuma jomā. Tādēļ šāds paziņojums atšķiras no tā, kurš ir iekļauts pamatlietā apspriestā likumības nolīguma g) punktā.
- 38 No tā izriet, ka publiskā iepirkuma dalībnieka pienākums paziņot, pirmkārt, to, ka tam nav kontroles vai kopuzņēmuma attiecības ar citiem konkurentiem, un, otrkārt, to, ka tam nav nolīgumu ar citiem iepirkuma procedūras dalībniekiem, tādējādi, ka šāda paziņojuma neesamības gadījumā tas tiek automātiski izslēgts no šīs procedūras, pārkāpj samērīguma principu.
- 39 Tādi paši apsvērumi arī ir jāpiemēro attiecībā uz pamatlietā apspriestā likumības nolīguma f) punktā iekļauto paziņojumu, saskaņā ar kuru dalībnieks paziņo, ka apakšuzņēmumu darbu veikšanai netiks nodots neviens uzdevums citiem uzņēmumiem, kuri piedalās iepirkuma procedūrā [...], un ka tas apzinās, ka pretējā gadījumā šie apakšuzņēmumu līgumi netiks atļauti. Šāds paziņojums nozīmē neatspēkojamu prezumpciju, saskaņā ar kuru, ja izraudzītais pretendents pēc līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas eventuāli slēdz apakšuzņēmumu līgumu ar kādu citu dalībnieku šajā pašā iepirkumā, tas nozīmētu kolūziju starp abiem attiecīgajiem uzņēmumiem, nedodot tiem iespēju pierādīt pretējo. Tādējādi šāds paziņojums pārsniedz to, kas ir vajadzīgs, lai novērstu kolūzīvas darbības.
- 40 Turklāt, ņemot vērā mērķi nepieļaut un cīnīties pret organizētās noziedzības iefiltrēšanās fenomenu, jebkurš iespējamais spiediens, kuru attiecībā uz izraudzīto pretendentu īsteno kāds cits uzņēmums, kurš piedalījies iepirkumā, lai tam ar apakšuzņēmumu līgumu tiktu piešķirta šī līguma izpilde, būtu jādara zināms līgumslēdzējai iestādei vai, attiecīgā gadījumā, policijai saskaņā ar pamatlietā apspriestā likumības nolīguma b), c), g), h) un i) punktu.
- 41 Ņemot vērā iepriekš minēto, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Līguma pamatnoteikumi un vispārējie principi, it īpaši vienlīdzīgas attieksmes un nediskriminācijas principi, kā arī no tiem izrietošais pārskatāmības pienākums, ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem tiek pieļauta tāda valsts tiesību norma, saskaņā ar kuru līgumslēdzēja iestāde var paredzēt, ka kandidāts vai pretendents automātiski tiek izslēgts no publiskā iepirkuma procedūras, ja kopā ar savu piedāvājumu nav iesniedzis rakstveida piekrišanu saistībām un paziņojumiem, kuri ietverti tādā likumības nolīgumā kā pamatlietā, kura mērķis ir cīnīties pret organizētās noziedzības iefiltrēšanos publisko iepirkumu nozarē. Tomēr, ciktāl šajā nolīgumā ir ietverti paziņojumi, saskaņā ar kuriem kandidāts vai pretendents nav kontroles vai kopuzņēmuma attiecībās ar citiem kandidātiem vai pretendentiem, nav noslēdzis un nenošlēgs nolīgumus ar citiem iepirkuma procedūras dalībniekiem un neslēgs apakšuzņēmumu līgumus jebkādu uzdevumu veikšanai ar citiem uzņēmumiem, kuri piedalās šajā procedūrā, šādu paziņojumu neesamība nevar būt par iemeslu automātiskai kandidātu vai pretendentu izslēgšanai no minētās procedūras.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 42 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (desmitā palāta) nospiež:

LESD pamatnoteikumi un vispārējie principi, it īpaši vienlīdzīgas attieksmes un nediskriminācijas principi, kā arī no tiem izrietošais pārskatāmības pienākums, ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem tiek pieļauta tāda valsts tiesību norma, saskaņā ar kuru līgumslēdzēja iestāde var paredzēt, ka kandidāts vai pretendents automātiski tiek izslēgts no publiskā iepirkuma procedūras, ja kopā ar savu piedāvājumu nav iesniedzis rakstveida piekrišanu saistībām un paziņojumiem, kuri ietverti tādā likumības nolīgumā kā pamatlietā, kura mērķis ir cīnīties pret organizētās noziedzības iefiltrēšanos publisko iepirkumu nozarē. Tomēr, ciktāl šajā nolīgumā ir ietverti paziņojumi, saskaņā ar kuriem kandidāts vai pretendents nav kontroles vai kopuzņēmuma attiecībās ar citiem kandidātiem vai pretendentiem, nav noslēdzis un nenslēgs nolīgumus ar citiem iepirkuma procedūras dalībniekiem un neslēgs apakšuzņēmumu līgumus jebkādu uzdevumu veikšanai ar citiem uzņēmumiem, kuri piedalās šajā procedūrā, šādu paziņojumu neesamība nevar būt par iemeslu automātiskai kandidātu vai pretendentu izslēgšanai no minētās procedūras.

[Paraksti]